

Łk 2,(1-14)15-20

Przekład

15. A gdy oddalili się od nich aniołowie do nieba, że pasterze mówili do siebie: „Chodźmy więc do Betlejem i zobaczmy to, co się stało, to co Pan oznajmił nam”.

16. I przyszli pośpiesznie, i znaleźli Marię i Józefa, i noworodka położonego w żłobie.

17. Ujrzawszy zaś, oznajmili to słowo, które zostało im powiedziane o tym dziecięciu.

18. I wszyscy słyszący [je] dziwili się z powodu tego, co zostało powiedziane do nich przez pasterzy.

19. Maria zaś wszystkie te słowa zachowywała zastanawiając się w sercu swoim.

20. I wrócili pasterze chwaląc i wielbiąc Boga z powodu wszystkiego, co usłyszeli i zobaczyli, tak jak zostało powiedziane im.

teraz zaś miłosierdzia doznaliście.

Uwagi wprowadzające

Tekst kazalny pochodzi z Łukaszowej ewangelii dzieciństwa (Łk 1 – 2). Już nawet jego pobieżna lektura ukazuje, że nie stanowi on samodzielnej jednostki literackiej, lecz stanowi wycinek z dłuższej całości, przynajmniej jeśli chodzi o kontekst poprzedzający. Słusznie dlatego zasugerowano, aby w pracy nad kazaniem sięgnąć do dłuższego ustępu Łk 2,1-14. Cała sekcja bowiem Łk 2,1-20 tworzy zamkniętą w sobie całość i stanowi relację od narodzeniu się Jezusa. Jest ona odrębna tak od kontekstu poprzedzającego, w którym jest mowa o narodzeniu się Jana Chrzciciela, jak i następującego, w którym opisane są już następne wydarzenia – jeszcze w ramach ewangelii dzieciństwa – mające miejsce po przyjściu Zbawiciela na świat.

W całej sekcji Łk 2,1-20 można wyodrębnić następujące części: a) opis narodzenia się Jezusa (ww. 1-7); b) poselstwo przekazane pasterzom przez anioła (ww. 8-12); c) hymn aniołów (ww. 13n); d) zapowiedź znaku – jako kontynuacja poselstwa – na podstawie którego pasterze rozpoznają Jezusa (ww. 15n); e) rozgłoszenie przez pasterzy dobrej nowiny (ww. 17-20).

Można zauważyć, że Łk 2,1-20 stanowi bardzo przemyślaną, wręcz poetycko ukształtowaną kompozycję. Bardzo wyraźnie dostrzegalne są w niej liczne motywy

starotestamentowo-judaistyczne, zaczerpnięte przede wszystkim z obszaru żydowskich wyobrażeń soteriologicznych.

Komentarz

W. 15. Wiersz ten z jednej strony odsyła do kontekstu poprzedzającego – postaci pasterzy zostają wprowadzone na arenę wydarzeń wraz z w. 8. Mowa jest o tym, że stanął pośród nich anioł Pański i przekazał im radosną nowinę o narodzeniu się Zbawiciela (ww. 9-11). Następnie, że anioł wskazał im na znak, którym mają się kierować w swych poszukiwaniach małego Jezusa (ww. 12). Ta narracja zostaje przerwana opisem pojawienia się wojsk anielskich i wygłoszonego przez nich uwielbiającego hymnu na cześć narodzenia się Zbawiciela (ww. 13n).

Wraz z analizowanym wierszem pasterze znów pojawiają się na arenie wydarzeń i wiersz ten kieruje wzrok już ku przyszłym wydarzeniom. Zmienia się też pozycja pasterzy – podczas gdy dotąd byli niejako biernymi świadkami i adresatami Bożego działania, teraz sami podejmują określone decyzje i kroki. Nie pozostali obojętni wobec otrzymanego od anioła poselstwa i wobec anielskiej teofanii. W zasadzie bez zastanowienia podjęli natychmiastową decyzję o pójściu do Betlejem, by spotkać się z nowonarodzonym Zbawicielem. Pragnęli zobaczyć to, co się wydarzyło, a o co obwieścił im anioł Pański. Zwrócić należy uwagę, jak istotną rolę w całym opowiadaniu dotyczącym pasterzy odgrywają elementy słuchania i widzenia. To one rodzą określone decyzje i działania, to one wiodą do poszukiwania Jezusa. Pasterze najpierw usłyszeli, a teraz pragną zobaczyć.

W. 16. Wiersz ten w zasadzie bardzo zwięźle relacjonuje wydarzenie odnalezienia przez pasterzy Marii, Józefa i dzieciątka. Ale zwracają w nim uwagę dwa elementy. Po pierwsze, Łukasz podkreśla, że pasterze się śpieszyli (*elthan speusantes*). To ważne – w obliczu tak radosnej nowiny nie można być opieszałym. Należy podjąć szybkie decyzje i natychmiast działać. Jezusa należy szukać z całego serca przepelnionego żarliwym pragnieniem spotkania się z nim. Po drugie zaś wiersz ten odsyła do poselstwa anioła Pańskiego w tym jego fragmencie, w którym jest mowa o znaku, jakim mają się kierować pasterze w swych poszukiwaniach. Pasterze, odnalazwszy dzieciątka dokładnie tak, jak im powiedział Boży posłaniec – położone w żłobie, mogą być pewni, że Boże, zbawcze obietnice rzeczywiście się spełniły. W tym dzieciątku, położonym w surowym, być może brudnym i śmierdzącym żłobie, przyszedł na świat Zbawiciel, Chrystus Pan.

W. 17. Ewangeliczna relacja Łukasza nie opisuje szczegółowo ani jak długo trwała wizyta pasterzy, ani jak przebiegała. Natomiast od razu wskazuje na ich reakcję – gdy ujrzeli dzieciątka, zaczęli rozgłaszać to, co im o nim powiedział anioł Pański. Tak więc od teraz to pasterze stali się – można powiedzieć – Bożymi posłańcami. Opowiadali to, co sami usłyszeli na temat nowonarodzonego dzieciątka od anioła. Zwrócić w tym kontekście należy uwagę na istotny szczegół – gdy mowa jest o ich działaniu, w tekście pojawia się sformułowanie, że rozgłosili *to rhema to lalethen autois peri tou paidiou: slowo, które zostało im powiedziane o tym dziecięciu*. Termin *to rhema – slowo, wydarzenie* – pojawia się też w w. 15., gdy pasterze podejmują decyzję, aby zobaczyć to, co się wydarzyło i co zostało im objawione przez anioła Pańskiego. Pasterze zatem, jako zwiastuni dobrej nowiny, przekazują dalej dokładnie to wszystko, co sami usłyszeli od Bożego posłańca – ani mniej, ani więcej. Dalej przekazują radosne, Boże objawienie. Są wierni bożonarodzeniowej Ewangelii.

W. 18. Można tylko snuć przypuszczenia, do kogo kierowali oni swe zwiastowanie i dokąd w tym celu się udali. Być może w pierwszej kolejności, jak mógłby sugerować w. 19., przekazali tę wieść Marii i Józefowi. Można też sądzić, jak sugeruje w. 20., że przekazywali oni treść Bożego przesłania w czasie swej drogi powrotnej na pastwiska. Sam Łukasz jednakże tego nie precyzuje. Wskazuje jedynie, że wieść głoszona przez pasterzy wzbudzała u każdego, kto ją usłyszał, zdumienie (*ethaumasen*). Warto w tym kontekście wspomnieć, że użyty tutaj czasownik *thaumadzo – dziwić się, zdumiewać*, odnosi się – ogólnie rzecz ujmując – do reakcji człowieka wywołaną Bożym działaniem. W ewangeliach synoptycznych motyw ten bardzo często pojawia się w opisach cudów. Owo człowiecze zdumienie może zawierać w sobie różne aspekty, na przykład radości albo też lęku. Nie jest to jednak czysto psychologiczna reakcja, lecz wpisuje się w relację człowiek – Bóg. Można więc sądzić, że zdumieniu ludzi, którzy słyszeli wieść głoszoną przez pasterzy, towarzyszyła świadomość tajemniczego, Bożego działania, świadomość cudowności tego, co się wydarzyło. Warto też przypomnieć, że spośród synoptyków terminu *thaumadzo* używa najczęściej Łukasz. W jego refleksji całe życie Jezusa, począwszy od narodzin aż po powstanie z martwych, rodziło wśród ludzi zdumienie.

W. 19. Ewangeliczna relacja Łukasza kieruje w tym momencie uwagę, nieco niespodziewanie, na matkę Jezusa. Wiele wskazuje na to, że wtrącenie to pochodzi od samego ewangelisty. Choć jednak jest mowa w tym wierszu o Marii i jej reakcji na to, co usłyszała – w tym kontekście znów pojawia się termin *to rhema* – to jednak posiada on perspektywę chrystologiczną i ukierunkowany jest na przyszłość. Innymi słowy, Maria z jednej strony w tajemniczym milczeniu przeżywa wypełnianie się zbawczych obietnic Boga w osobie

dziecięcia, które wydała na świat, ale z drugiej strony też zastanawia się nad przyszłością swego syna. Czy rzeczywiście w jego osobie wypełni się wszystko, o czym ona sama usłyszała najpierw od anioła, następnie od Elżbiety, a teraz od pasterzy? Maria uczestniczyła w realizacji niepojętego Bożego działania, wobec którego mogła przyjąć jedynie postawę pokory i milczenia. Wszystko, co na ten temat myślała, co przeżywała, jej radości, ale i lęki, rozgrywało się w jej sercu, a więc w najgłębszej warstwie struktury bytowej człowieka.

W. 20. W wierszu tym znów jest mowa o pasterzach. Jak już zasygnalizowano, zdaje się z niego wynikać, że owi posłańcy dobrej nowiny zwiastowali przyjście na świat Zbawiciela każdemu, kogo napotkali w drodze powrotnej na pastwiska. Pasterze jednakże nie wracali już do wykonywania swych codziennych zajęć tacy sami. Stali się oni już diametralnie inni – nie tylko zwiastunami Bożej Ewangelii, ale także tymi, którzy wielbili i chwalili Boga z powodu wszystkiego, co zostało im powiedziane i co sami ujrzeli. Ich reakcja nie mogła być inna – stali się świadkami spełnienia się zbawczych obietnic Boga i nabrali głębokiego przeświadczenia, że się one – odpowiednio do przekazanego im przez anioła poselstwa – urzeczywistniły. Wydarzenia na polach betlejemskich, ich wędrówka do miasta Dawidowego i powrót do codziennych zajęć, stały się początkiem nowego życia, życia w światłości Bożego narodzenia.

Dominik Nowak